

Dijkhuis, 2 oktober 2022

Israëlzondag

ds. Johan Meijer

gelezen: Maleachi 2: 10-16 en Marcus 10: 1-16



titel: Liefdes-relatie

overdenking

*Gemeente van onze Heer Jezus Christus
lieve mensen van God*

Vandaag gaat het over relaties, op allerlei verschillende manieren.

Het gaat over de relatie tussen Kerk en Israël. Vandaag is het Israëlzondag, de eerste zondag van oktober, temidden van de grote Joodse feesten: zoals Joods Nieuwjaar, *Rosh Hasjana*, afgelopen dinsdag, Kol Nidrei- Alle geloften, komende

dinsdag en Jom Kippoer, de Grote Verzoendag, komende woensdag. Het Loofhuttenfeest, *Sukkot*. Vreugde der wet: *Simchat Tora* volgen later deze maand.

In de na-oorlogse tijd zeiden kerken: we moeten meer uiting geven aan onze onopgeeflijke band met de Joodse traditie, zo kwam het ook in de Kerkorde terecht. En er kwam meer aandacht voor de Joodse wortels van de Christelijke traditie en de Joodse traditie waarin Jezus voluit leefde. Kerk en Israël, het is een spannende relatie, die voor sommigen onder druk staat vanwege de hedendaagse politiek van de staat Israël, maar als het gaat om die naam, Israël, dan is dat in mijn beleving veel breder en dieper, het is de verbondenheid met het volk dat voortkwam uit Abraham, Isaak en Jacob en die laatste kreeg de naam Israël, 'Godsvechter'. Uit hem geboren is dat volk dat God één en andermaal zijn liefde verklaarde, als in een liefdesrelatie. Gods lieveling, Gods oogappel, zoals zo lyrisch en mooi beschreven in het Hooglied.

Maar ook die relatie heeft zo vaak onder druk gestaan, de relatie tussen God en zijn volk. Profeten spreken daar over, op strenge toon zo nu en dan. Over het verbreken van het liefdesverbond tussen God en zijn volk, dóór het volk. Het wordt soms heel heftig gezegd, in termen van vreemdgaan... dat het volk vreemdgaat met andere goden. 'Zij gingen met andere goden, uit zilverlingen, gesmeed in de smidse, uit goud in het vuur van de ontrouw'. Maleachi, we hoorden hem, het liegt er niet om wat hij zegt: Juda heeft trouweloos gehandeld en in Israël en Jeruzalem heeft men zich gruwelijk misdragen, Juda heeft ontwijfd wat de Eeuwige heilig is en wat hij liefheeft, Juda is getrouwd met een vrouw die vreemde goden vereert. De liefdesrelatie staat ernstig onder druk. De bruid van God is vreemdgegaan en wat doet de gekwetste bruidegom? Hij blijft zijn bruid liefhebben, de band is onopgeefbaar.

Precies in het gebied van Juda, op weg naar Jeruzalem, vindt het twistgesprek plaats tussen de Farizeeën en Jezus. Jezus trekt met zijn leerlingen heel Israël door, en Hij gaf onderwijs, Hij leraarde. Hij onderwees zijn leerlingen en de velen die als belangstellenden Hem kwamen volgen in de grondwaarden van de Joodse traditie. Hierdoor was Hij een bedreiging voor de hoeders van deze traditie, de Schriftgeleerden en Farizeeën, die zichzelf zagen als de ware uitleggers van bijvoorbeeld Mozes, die de Tora had gegeven. Daarbij waren zij geneigd om steeds de meest strenge uitleg te hanteren, terwijl Jezus met evenveel liefde en toewijding voor de Tora toch meer de menselijke kant benadrukte en daarmee veel dieper bij de kern kwam van de kernboodschap over Gods onvoorwaardelijke liefde voor mensen, belichaamd door Hemzelf. Kun je het daarover hebben samen? Kun je er in redelijkheid goede en mooie gesprekken over hebben als je erkent, om het met Maleachi te zeggen, dat wij allemaal dezelfde Vader hebben, één en dezelfde God die ons geschapen heeft. Jezus was op weg naar zijn broeders, als Jozef die ooit zijn broers zocht... maar zij keerden zich tegen hem en het werd zijn dood. Jezus gaat zijn dood tegemoet als hij Juda binnenkomt en Jeruzalem nadert. Hij ligt onder vuur, het vuur van de twist en de argwaan. Hij wordt steeds op de proef gesteld in de hoop dat Hij in het openbaar onorthodoxe dingen gaat zeggen, waarop Hij veroordeeld kan worden.

We hebben het dan dus ook over de relatie tussen de Farizeeën en Jezus, hebben wij niet allemaal dezelfde Vader?! Maar zoals dat gaat in gezinnen, de visie op de ouders kan nogal verschillen tussen broers en zussen. Waar de één moeder als heel

liefdevol heeft ervaren, ervoer de ander haar als heel streng. Vader was er nooit voor mij... Vader was er altijd voor mij. We kennen het denk ik allemaal wel, hoe je daar twistgesprekken over kunt hebben als broers en zussen onderling en hoe dat kan leiden tot verwijdering, soms levenslang. En hoe het je raken kan als die ander dingen over jouw ouders zegt die jij heel anders hebt beleefd en ervaren. Blijkbaar ervaren de broeders van dezelfde Vader: de Farizeeën en Jezus hun Vader als heel verschillend. De een met de nadruk op streng met harde wetten en de neiging tot strenge straf, ja tot zelfs het verbreken van de liefdesband met zijn bruid, de ander met de nadruk op vergeving, mildheid, liefde en de onverbreekelijke band, hoe ver je ook afgedwaald bent. Hij is de Vader die klaarstaat om de verloren zoon in zijn armen te sluiten en Hij is het die de kinderen tot zich laat komen, zoals Jezus liet zien... Laat de kinderen bij me komen, houd ze niet tegen, want het koninkrijk van God behoort toe aan wie is zoals zij.

Jezus en de Farizeeën, hun gespannen relatie, terwijl zij dus kinderen van eenzelfde Vader zijn, maar ze bouwen niet samen aan het zelfde huis, hetzelfde welaangename oord waar God zijn naam en eer heeft laten wonen bij de mensen: Jeruzalem. En als velen met pijn en soms ook afschuw kijken naar wat er heden ten dage gebeurt in Jeruzalem, kinderen van eenzelfde Vader... En toch, die Vader blijft trouw, want de Eeuwige laat nooit los wat zijn hand ooit begon.

De twist tussen de farizeeën en Jezus gaat over huwelijkse relaties. De intentie is om Jezus op de proef te stellen over deze heel gevoelige materie. Mag een man zijn vrouw verstoten? Jezus stelt een wedervraag: wat zegt Mozes...? De hoeders van de wet weten dat wel uit hun hoofd, ergens heeft de Tora er een regel voor. Ja, het is toegestaan een scheidingsbrief te schrijven en haar te verstoten. Even tussen twee kritische haakjes: dat gaat dus bij voorbaat al niet om een gelijkwaardige relatie, het is de man die de baas is van de relatie en de vrouw die zich heeft te schikken. De man heeft dus de macht en de positie van de vrouw is onderdanig. Juist dan is het nodig dat er wetten zijn die die macht inperken... zo gaat dat in de Tora heel vaak, de wetten zijn er om er voor te zorgen dat de machtigen of de rijken niet nog meer macht of rijkdom verwerven te koste van kwetsbare partijen. Maar goed: Mozes heeft die mogelijkheid gegeven dus. Daarmee lijkt de discussie ten einde. Maar Jezus gooit olie op het vuur. Hij zegt: Hij heeft dat voor ú opgeschreven omdat ú zo harteloos en koppig bent. Dat liegt er niet om! Waar zij dachten Jezus met een eenvoudige casus in de val te lokken, daar draait Jezus de focus om. Hij focust nu op het gedrag van de Farizeeën en noemt het harteloos en koppig. 'Uw hardheid van hart' en daar raakt hij een gevoelige snaar. Eigenlijk zegt Hij: jullie zijn ontrouw aan de God die òns trouw wil zijn. Jullie breken het verbond dat God heeft gesloten en jullie scheiden als het ware wat God heeft samengevoegd. Ons bijvoorbeeld, ons als kinderen van eenzelfde Vader, je drijft er een wig tussen met jullie harde en harteloze uitleg. Het gaat je niet eens om de inhoud van deze materie en over het drama dat echtscheiding is, je doet het om Mij in de val te lokken. Dat dan de passage komt met de kinderen die tot Jezus willen komen, en op hun beurt weer verhinderd worden door de leerlingen is dan ook meer dan tekenend. Kijk eens naar hen in hun onbevangingheid. Zij oordelen niet, zij veroordelen niet, zij zijn puur en prachtig. Verhinder ze nooit.

Maar ondertussen is er wel de gevoelige snaar geraakt van de echtscheiding. Een thema waar velen van ons mee te maken hebben of hebben gehad. Aan den lijve,

zelf er doorheen getrokken of misschien zit je er midden in. Of een kind of meerdere kinderen van je... Een heel moeilijk onderwerp. Nog vertelt ze vol ontzetting over die morgen dat haar man zo zwijgzaam aan tafel zat. Hij had niet geslapen en was sowieso al niet zo'n prater en zeker niet over vertrouwelijke dingen. Er was kerkenraad geweest, we hebben het over begin jaren zeventig. Later bleek dat daar aan de orde was dat een echtpaar uit de gemeente ging scheiden, het eerste echtpaar. De ontreding... hoe moeten we hier mee aan?! De oprechte gewetensnood, die we serieus moeten nemen, want niet voor iedereen is dit een thema van 'moet allemaal maar kunnen'. Nooit mag je zoiets licht opvatten. Ook niet de gevoelens van wie er zelf inzitten of hebben gezeten. Trouw tot de dood ons scheidt? Wat God samengevoegd heeft scheidt de mens niet? En dan nu zo'n totaal andere werkelijkheid...

Wat moeten we aan met de uitspraak "Wat God samenvoegt, scheidt de mens niet". We kunnen dan denken aan huwelijkse relaties, maar wij weten ook dat daar verandering in kan komen, dat is de werkelijkheid waar velen mee moeten leven, met alle pijn van dien.

Vandaag gaat het over relaties. Er is nóg een relatie. Die tussen u en God, tussen jou en God, tussen mij en God. De Schepper die met zoveel liefde u, jou en mij heeft geschapen, geweven en 'samengevoegd', in de vurige liefdevolle hoop dat je een mens zou mogen zijn die tot haar of zijn bestemming komt. Ook in de liefde. Maar waar onze menselijke liefde spaak loopt, zou God daar niet vreselijk veel verdriet van hebben? Juist als de liefde ons niet dichtert, maar verder van onze bestemming af brengt. Juist als we eerder kapot gaan aan de liefde, dan er aan groeien. De onopgeeflijke band tussen God en u, jou en mij is dat we soms de keuzes moeten maken die de kans op het herstel van onze menselijkheid waarborgen en veilig stellen. God die zijn schepsel zo liefheeft en haar en hem heeft geweven, samengevoegd als het unieke schepsel dat we zijn, zou niet willen dat we kapot gaan aan een relatie met een medemens. En dus: wat God samengevoegd heeft, scheidt de mens niet, is ook in die diepste en meest intieme relatie met Hem. Want niets, maar dan ook niets en niemand kan en mag u, jou en mij scheiden van de liefde van God, die Hij koestert voor ons om de mens te mogen zijn die wij zijn.

Amen